

Nr 6

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning; given Stockholms slott den 5 december 1958.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

Mot bakgrunden av vunna erfarenheter föreslås, bl. a. med tanke på vissa långsiktiga investeringar, några ändringar i lagstiftningen om investeringsfonder.

Förslag

till

**förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256)
om investeringsfonder för konjunkturutjämning**

Härigenom förordnas, att 4, 5, 11—13, 15, 17 och 22 §§ förordningen den 27 maj 1955 om investeringsfonder för konjunkturutjämning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges samt att till 9 § samma förordning skall fogas ett nytt moment, benämnt 3 mom., av nedan angiven lydelse.

(Nuvarande lydelse)

4 §.

Inbetalning av medel å konto för investering skall hos riksbanken hava verkställts *senast* den dag företaget jämlikt bestämmelserna i 34 § taxeringsförordningen har att avlämna allmän självdeklaration för *det beskattningsår, då avsättning till investeringsfond skett.*

5 §.

Å konto — — — 22 §§ stadgas.
Sedan fem år förflutit från ingången av det *år* varunder inbetalningen verkställts, äger företaget att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst trettio procent av det ursprungligen inbetalta beloppet. *Har sådant uttag skett, åligger det riksbanken att lämna underrättelse därom till länsstyrelsen för att tillställas vederbörande taxeringsmyndighet. Särskild underrättelse skall lämnas för varje i 3 § angivet konto från vilket uttag skett samt innehålla uppgift om företagets namn och adress även om det uttagna beloppets storlek.*

(Föreslagen lydelse)

4 §.

Inbetalning av medel å konto för investering skall hos riksbanken hava verkställts *under det beskattningsår, för vilket avsättning till investeringsfond skett, eller ock därefter men icke senare än* den dag företaget jämlikt bestämmelserna i 34 § taxeringsförordningen har att avlämna allmän självdeklaration för *nämnda beskattningsår.*

5 §.

Å konto — — — 22 §§ stadgas.
Sedan fem år förflutit från ingången av det *kalenderår* varunder inbetalningen verkställts, äger företaget att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst trettio procent av det ursprungligen inbetalta beloppet *eller, i förekommande fall, av vad därav återstår efter återbetalning enligt 18 §. Det belopp som sålunda ifrågakommer till uttag efter uppsägning skall minskas med vad som må hava återbetalats med stöd av 16 och 22 §§. Har uttag efter uppsägning skett, åligger det riksbanken att lämna underrättelse därom till länsstyrelsen för att tillställas vederbörande taxeringsmyndighet. Särskild underrättelse skall lämnas för varje i 3 § angivet konto från vilket uttag skett samt innehålla uppgift om företagets namn*

¹ Senaste lydelse av 4, 5 och 17 §§ se 1957:63.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

och adress ävensom det uttagna beloppets storlek.

När medel utbetalas med stöd av 16 och 22 §§, skola tidigare inbetalta medel tagas i anspråk före senare insättningar.

9 §.

9 §.

3 m o m. Finnes det med hänsyn till läget på arbetsmarknaden och övriga förekommande omständigheter vara av synnerlig vikt för det allmänna att viss investering igångsättes, äger Kungl. Maj:t på ansökan, med avseende å längre tid än som kan ske enligt 1 mom., besluta att investeringsfond må tagas i anspråk för sitt ändamål. Kungl. Maj:t må ock under enahanda förutsättning meddela preliminärt beslut att investeringsfond, som framdeles avsättes, må tagas i anspråk för sitt ändamål. Har sådant preliminärt beslut meddelats och inkommer uppgift om investeringsfonden enligt 27 §, skall arbetsmarknadsstyrelsen meddela slutligt beslut i enlighet med det preliminära beslutet.

Beslut enligt första stycket må avse högst sjuttiofem procent av sådana vid tidpunkten för beslutet kvarstående fondmedel, beträffande vilka beslut enligt 1 mom. icke meddelats, och, såvitt avser framtida avsättningar, sjuttiofem procent av dessa. Belopp, som enligt beslutet må tagas i anspråk, må vidare icke överstiga sjuttiofem procent av kostnaderna under den tid beslutet avser för däri angivna investeringar eller bidrag.

11 §.

Tager företag — — — nedan sägs: investeringsfond för — — — byggnader; samt investeringsfond för rörelse:

a) för avskrivning — — — i rörelsen;

b) för avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, som anskaffats under

11 §.

Tager företag — — — nedan sägs: investeringsfond för — — — byggnader; samt

investeringsfond för rörelse:

a) för avskrivning — — — i rörelsen;

b) för avskrivning å maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier, som anskaffats under

(Nuvarande lydelse)

beskattningsåret eller, vad angår fartyg, anskaffats eller ombyggt under samma år, dock att beträffande ombyggnad av fartyg avskrivning må ske med högst ett belopp motsvarande kostnaderna under beskattningsåret för ombyggnaden;

c) för nedskrivning — — — medgivet; samt

d) för kostnader — — — liknande fyndighet.

Därest investeringsfond efter beslut enligt 9 § 1 mom. fått tagas i anspråk under flera på varandra följande beskattningsår för ny-, till- eller ombyggnad eller för underhållsarbeten å byggnad samt ifrågavarande arbeten pågått under flera av dessa år, må företaget, under förutsättning att avdrag för kostnaderna under de tidigare åren icke redan skett, under det sista året taga fonden i anspråk för avskrivning å byggnaden eller för täckande av underhållskostnaden med högst ett belopp motsvarande de uppkomna kostnaderna under de ifrågavarande åren. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ny- eller ombyggnad av fartyg.

Kungl. Maj:t må, — — — riket tillverkar.

Vid tillämpning — — — under beskattningsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

12 §.

Kungl. Maj:t må meddela tillstånd för företag, som verkställt avsättning till investeringsfond för rörelse, att taga fonden i anspråk för ändamål som avses med investeringsfond för skogsbruk.

13 §.

Kungl. Maj:t må, om särskilda skäl därtill föreligga, medgiva att investeringsfond för rörelse tages i anspråk för avskrivning av kostnader

(Föreslagen lydelse)

beskattningsåret eller, vad angår fartyg, anskaffats eller ombyggt under samma år, dock att beträffande ombyggnad av fartyg avskrivning må ske med högst ett belopp motsvarande kostnaderna under beskattningsåret för ombyggnaden, *ävensom för kostnader för reparation av fartyg;*

c) för nedskrivning — — — medgivet; samt

d) för kostnader — — — liknande fyndighet.

Därest investeringsfond efter beslut enligt 9 § 1 *eller 3* mom. fått tagas i anspråk under flera på varandra följande beskattningsår för ny-, till- eller ombyggnad eller för underhållsarbeten å byggnad samt ifrågavarande arbeten pågått under flera av dessa år, må företaget, under förutsättning att avdrag för kostnaderna under de tidigare åren icke redan skett, under det sista året taga fonden i anspråk för avskrivning å byggnaden eller för täckande av underhållskostnaden med högst ett belopp motsvarande de uppkomna kostnaderna under de ifrågavarande åren. Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning i fråga om ny- eller ombyggnad av fartyg.

Kungl. Maj:t må, — — — riket tillverkar.

Vid tillämpning — — — under beskattningsåret.

(Se vidare anvisningarna.)

12 §.

Kungl. Maj:t må meddela tillstånd för företag, som verkställt avsättning till investeringsfond för rörelse, att taga fonden i anspråk för ändamål som avses med investeringsfond för skogsbruk, *så ock eljest för investering i annan förvärvskälla än den, i vilken avsättning skett.*

13 §.

Arbetsmarknadsstyrelsen må, om särskilda skäl därtill föreligga, medgiva att investeringsfond för rörelse tages i anspråk för avskrivning av

(Nuvarande lydelse)

för vägarbete, anordnande av vatten- och avloppsledningar, iordningställande i övrigt av tomtområde för bebyggelse samt liknande arbeten.

15 §.

Företag, som tagit investeringsfond i anspråk jämlikt bestämmelserna i denna förordning utan att fråga är om fall som i 10 § sägs, må vid den för taxering till kommunal och statlig inkomstskatt verkställda inkomstberäkningen för beskattningsåret för den förvärvskälla, varom fråga är, åtnjuta ett extra avdrag (investeringsavdrag) med belopp motsvarande tio procent av vad sålunda tagits i anspråk.

17 §.

Har arbetsmarknadsstyrelsen — — — vederbörande taxeringsmyndighet.

Har förordnats — — — i anspråk.

Underrättelse som enligt ovan ankommer på arbetsmarknadsstyrelsen skall innehålla uppgift om år för vilka investeringsfond skall tagas i anspråk samt, därest medgivandet avser investering för visst ändamål, uppgift härom.

22 §.

Har investeringsfond helt eller delvis enligt taxering, som vunnit laga kraft, återförts till beskattning, skall länsstyrelsen, på framställning av företaget, förordna om återbetalning från vederbörligt konto för investering av ett belopp motsvarande fyrtio procent av den återförda fondav-

(Föreslagen lydelse)

kostnader för vägarbete, anordnande av vatten- och avloppsledningar, iordningställande i övrigt av tomtområde för bebyggelse samt liknande arbeten. *I fall som avses i 9 § 3 mom. skall dock fråga som nu sagts prövas av Kungl. Maj:t.*

15 §.

Företag, som tagit investeringsfond i anspråk jämlikt bestämmelserna i denna förordning utan att fråga är om fall som i 9 § 3 mom. eller 10 § sägs, må vid den för taxering till kommunal och statlig inkomstskatt verkställda inkomstberäkningen för beskattningsåret för den förvärvskälla, varom fråga är, åtnjuta ett extra avdrag (investeringsavdrag) med belopp motsvarande tio procent av vad sålunda tagits i anspråk.

17 §.

Har arbetsmarknadsstyrelsen — — — vederbörande taxeringsmyndighet.

Har förordnats — — — i anspråk.

Underrättelse som enligt ovan ankommer på arbetsmarknadsstyrelsen skall innehålla uppgift om år för vilka investeringsfond skall tagas i anspråk samt, därest medgivandet avser investering för visst ändamål, uppgift härom *ävensom uppgift huruvida investeringsavdrag enligt 15 § skall åtnjutas.*

22 §.

Har investeringsfond helt eller delvis återförts till beskattning, skall länsstyrelsen, på framställning av företaget, förordna om återbetalning från vederbörligt konto för investering av ett belopp motsvarande fyrtio procent av den återförda fondav-

(Nuvarande lydelse)

sättningen i den mån medlen icke tidigare återgått till företaget.

(Föreslagen lydelse)

digare återgått till företaget. Förordnande som nu sagts må ej utan medgivande av vederbörande taxeringsintendent meddelas förrän taxeringen vunnit laga kraft.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Därvid skall iakttagas följande.

1. I stället för vad som stadgas i sista stycket av övergångsbestämmelserna till förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) skall, beträffande sådan konjunkturinvesteringsfond och investeringsfond, som bildats före ikraftträdandet av nämnda förordning, utöver vad som framgår av sagda övergångsbestämmelser i övrigt, gälla

att fonden må efter av Kungl. Maj:t meddelat tillstånd tagas i anspråk för ändamål, som avses med investeringsfond för skogsbruk enligt förordningen den 27 maj 1955 (nr 256), så ock eljest för investering i annan förvärvskälla än den i vilken avsättning skett,

att bestämmelserna i 9 § 3 mom., 11 § andra stycket, 15 § samt 17 § sista stycket förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) i deras lydelse enligt denna förordning skola äga motsvarande tillämpning,

att fond för byggnader får tagas i anspråk för samtliga i 11 § första stycket vid a) förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) angivna ändamål,

att fond för inventarier får tagas i anspråk för samtliga i 11 § första stycket vid b) förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) i lydelse enligt denna förordning angivna ändamål samt

att befogenhet, som enligt bestämmelserna i 7 § förordningen den 2 maj 1947 (nr 174) tillkommer Kungl. Maj:t i stället skall, utom i fall som avses i 9 § 3 mom. förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) i lydelse enligt denna förordning, tillkomma arbetsmarknadsstyrelsen.

2. Denna förordning skall icke äga tillämpning i fråga om 1959 års taxering eller i fråga om eftertaxering för år 1959 eller tidigare år.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 december 1958.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga rörande *ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning* samt anför därvid följande.

Under nu rådande svårigheter att upprätthålla den fulla sysselsättningen har investeringsfonder för konjunkturutjämning i betydande utsträckning kunnat efter vederbörligt tillstånd från arbetsmarknadsstyrelsen tagas i anspråk för sitt ändamål. I samband därmed har aktualiserats fråga om att komplettera bestämmelserna på området i syfte att främja mera långsiktiga investeringar. Jag anhåller att få upptaga denna fråga och att i samband därmed få föreslå vissa andra jämkningar som föranledes av vunna erfarenheter.

Gällande bestämmelser m. m.

Genom 1955 års lagstiftning om investeringsfonder för konjunkturutjämning har åsyftats att på beskattningsområdet ernå en anordning, som kunde bidra till en utjämning i produktion och sysselsättning. Bestämmelserna innebär, att företagen skattefritt får fondera vinstmedel för framtida investeringsändamål. Man har velat uppmuntra företagen att uppskjuta investeringar vid högkonjunktur och att, under arbetsmarknadsstyrelsens kontroll, i stället förlägga dem till tider, då en ökad investeringsverksamhet från sysselsättningssynpunkt befinnes önskvärd. Redan före år 1955 fanns liknande bestämmelser. Den första lagstiftningen om investeringsfonder tillkom år 1938 och karakteriserades därvid som en försökslagstiftning. Lagstiftningen utbyggdes efter hand och erhöll år 1947 permanent karaktär. 1947 års förordning upphävdes genom 1955 års lagstiftning; dock äger förordningen fortfarande tillämpning i avseende å sådana investeringsfonder, som bildats jämlikt samma och tidigare förordningar.

Rätt att göra avsättning enligt 1955 års förordning tillkommer, i likhet med vad fallet var enligt 1947 års förordning, endast svenskt aktiebolag och svensk ekonomisk förening. Avsättning får ske till investeringsfond för

skogsbruk med högst tio procent av den för beskattningsåret redovisade bruttointäkten av skogsbruk och till investeringsfond för rörelse med högst fyrtio procent av årsvinsten före skatt. Avdrag får dock åtnjutas endast under förutsättning att ett belopp motsvarande fyrtio procent av den gjorda avsättningen inbetalats till ett särskilt räntelöst konto i riksbanken. Inbetalningen skall ha verkställts senast den dag, då företaget haft att avgiva allmän självdeklaration för det beskattningsår, då avsättning till investeringsfond skett.

Arbetsmarknadsstyrelsen äger besluta, att investeringsfond under visst eller vissa beskattningsår och under villkor i övrigt, som läget å arbetsmarknaden påkallar, skall eller må tagas i anspråk för sitt ändamål. Beslutet kan vara generellt, d. v. s. avse samtliga företag eller företag av viss beskaffenhet, eller ock gälla visst eller vissa företag. Självfallet kan beslutet endast avse fonder som redan existerar, d. v. s. avsatts under tidigare beskattningsår, och beträffande vilka avdragsrätten prövats vid inkomsttaxeringen. Om sådant beslut meddelats äger företaget från riksbanken utfå fyrtio procent av det belopp av investeringsfonden, som skall eller må tagas i anspråk. Investeringsfond för skogsbruk får användas för skogsvårdande arbeten i vidsträckt bemärkelse och investeringsfond för rörelse för avskrivning å byggnader och maskiner, för nedskrivning av varulager och för vissa kostnader för arbeten i gruva, stenbrott eller annan liknande fyndighet m. m. Fråga skall i princip vara om investeringar som verkställts eller kostnader som uppkommit under det beskattningsår, då fonden tages i anspråk.

För att stimulera till avsättningar har föreskrivits, att trettio procent av fondavsättningen får utan tillstånd av arbetsmarknadsstyrelsen och efter företagets eget bedömande fritt tagas i anspråk efter fem år. Sedan fem år förflutit från ingången av det år, varunder inbetalningen hos riksbanken verkställts, äger företaget sålunda att efter uppsägning hos riksbanken uttaga högst trettio procent av det ursprungligen inbetalta beloppet. Även denna »fria sektor» av investeringsfonden skall tagas i anspråk för sådana ändamål som tidigare angivits.

I syfte att ytterligare stimulera till avsättningar har föreskrivits, att om investeringsfond i enlighet med arbetsmarknadsstyrelsens beslut tagits i anspråk för sitt ändamål, ett extra avdrag (investeringsavdrag) medgives vid inkomsttaxeringen. Investeringsavdraget utgör tio procent av ianspråktagarna fondmedel. — Sådant avdrag åtnjutes givetvis inte, när företaget utan arbetsmarknadsstyrelsens tillstånd utnyttjar den fria sektorn.

Om investeringsfond tages i anspråk utan tillstånd och fråga inte är om ianspråktagande av den fria sektorn, återföres fonden till beskattning. Samma gäller om investeringsfond enligt arbetsmarknadsstyrelsens beslut skall tagas i anspråk för sitt ändamål och så ej sker. Vid återföringen skall till beskattning upptagas även ett extra belopp motsvarande en tiondel av vad som av investeringsfonden återförts. Om avtal träffats om överlåtelse, pantsättning eller annan rätt till medel, som inbetalats i riksbanken, skall

fondmedlen likaledes återföras till beskattning med tillägg av tio procent. Har investeringsfond återförts till beskattning, återbetalas de hos riksbanken insatta medlen först sedan taxeringen i fråga vunnit laga kraft.

Det må vidare framhållas, att Kungl. Maj:t äger meddela tillstånd för företag, som verkställt avsättning till investeringsfond för rörelse, att taga fonden i anspråk för ändamål som avses med investeringsfond för skogsbruk samt att — om särskilda skäl föreligger — medgiva att investeringsfond för rörelse får tagas i anspråk för vissa speciella ändamål, såsom för avskrivning av kostnader för vägarbete, anordnande av vatten- och avloppsledningar, iordningställande i övrigt av tomtområden för bebyggelse samt liknande arbeten, d. v. s. för kostnader vilka eljest i regel inte i någon form är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen.

Angående omfattningen av de medel som avsatts till investeringsfonder har inhämtats följande.

T. o. m. 1958 års taxering hade följande avsättningar verkställts enligt 1955 års förordning om investeringsfonder för konjunkturutjämning.

Beskattningsår	Investeringsfond för rörelse	Investeringsfond för skogsbruk	Summa fonder
1955	142 288 586	24 350 200	166 638 786
1956	111 512 220	13 887 000	125 399 220
1957	208 114 110	6 970 000	215 084 110
Summa	<u>461 914 916</u>	<u>45 207 200</u>	<u>507 122 116</u>

Vid utgången av beskattningsåret 1957 kvarstod avsättningar till investeringsfonder enligt 1947 och tidigare års förordningar till ett sammanlagt belopp av 247 189 978 kronor. Om nu nämnda fonder kan i sammanhanget tillfogas följande. Även dessa fonder står under arbetsmarknadsstyrelsens tillsyn. Mot fonderna svarar emellertid inte några insättningar i riksbanken, enär dylika insättningar inte krävdes i 1947 och tidigare års förordningar om investeringsfonder. Enligt sistnämnda förordningar fick avsättning endast ske i förvärvskällan rörelse. Redan vid avsättningen till investeringsfond måste företagen ta ställning till för vilket ändamål fonden skulle användas. Avsättning kunde således enligt 1947 års förordning ske till investeringsfond för byggnader, investeringsfond för inventarier, investeringsfond för varulager samt investeringsfond för arbeten i gruva. Nyssnämnda belopp 247 189 978 kronor fördelar sig på de olika fonderna sålunda.

Investeringsfond för byggnader	200 700 379
» » inventarier	31 774 210
» » varulager	13 838 819
» » arbeten i gruva	876 570

Beträffande investeringsfonder, som avsatts enligt 1947 och tidigare års förordningar, finnes inte någon fri sektor, vilken får tas i anspråk utan arbetsmarknadsstyrelsens tillstånd. Enligt stadgande i övergångsbestämmel-

serna till 1955 års förordning medgives — i enlighet med vad som gäller enligt sistnämnda förordning — ett särskilt investeringsavdrag med tio procent när äldre investeringsfonder tages i anspråk för sitt ändamål i enlighet med beslut av arbetsmarknadsstyrelsen. I övergångsbestämmelserna till 1955 års förordning stadgas därjämte, att äldre investeringsfond må efter av Kungl. Maj:t meddelat tillstånd tagas i anspråk för ändamål, som avses med investeringsfond för skogsbruk enligt 1955 års förordning.

Enligt uppgift från arbetsmarknadsstyrelsen har styrelsen under tiden fram till den 1 december 1958 bifallit 212 ansökningar från 173 företag om ianspråktagande av fonder. Besluten avser både fonder enligt 1955 års förordning och äldre fonder. Något åläggande att ta fonder i anspråk har däremot inte utfärdats. Efter sammanräkning av angivna byggnads- och anskaffningskostnader (eller fondavsättningar i de fall angiven kostnad överstigit avsättningen) beräknar styrelsen att dessa individuella medgivanden omfattar cirka 225 000 000 kronor. Vidare har arbetsmarknadsstyrelsen beslutat, att t. o. m. beskattningsåret 1957 (det räkenskapsår, för vilket taxering ägt rum 1958) verkställda avsättningar till fond för skogsbruk må under beskattningsåren 1958 och 1959 tagas i anspråk för sitt ändamål för under tiden 15 juli 1958—30 juni 1959 nedlagda kostnader.

Dessutom har ett mindre antal medgivanden lämnats av Kungl. Maj:t.

Departementschefen

Lagstiftningen om investeringsfonder har i rådande konjunkturläge visat sig vara ett verksamt medel att stimulera investeringsverksamheten och därigenom skapa ökade sysselsättningsmöjligheter. Dels innebär de ökade avskrivningar, som får åtnjutas då investeringsfonderna tages i anspråk, en stimulans, dels medför återbetalningen av de i riksbanken insatta medlen att företagens möjligheter att finansiera investeringar ökar. De vunna erfarenheterna synes ge vid handen, att lagstiftningen om investeringsfonder i stort sett får anses ändamålsenligt utformad. Det har emellertid kunnat konstateras, att vissa bestämmelser bör överses.

Syftet med investeringsfondslagstiftningen är som redan nämnts att stimulera till investeringar under tider, då sysselsättningssvårigheter uppkommer. Tillstånd att ta investeringsfonder i anspråk bör därför i princip endast avse sådan tidrymd, för vilken konjunkturutvecklingen med någon sannolikhet kan överblickas. De tillstånd, som arbetsmarknadsstyrelsen hittills meddelat, har även i allmänhet begränsats till att avse det aktuella beskattningsåret och/eller det påföljande beskattningsåret, d. v. s. högst två år.

De investeringar som kunnat igångsättas med anlitan av fonderna är i och för sig betydande. De nyss angivna begränsningarna har emellertid lett till att lagstiftningens stimulerande verkningar i huvudsak kommit att omfatta projekt som kan slutföras under ett eller ett par år. Härigenom har i praktiken en gräns satts även för investeringarnas storlek. De största pro-

jekten kräver nämligen i regel betydligt längre tid än två år, och företagen har då icke ansetts kunna erhålla tillstånd som avsett hela utbyggnadstiden. Härtill kommer, att det är först efter ikraftträdandet av 1955 års lagstiftning som fondavsättningar börjat göras mera allmänt. Under den jämförelsevis korta tiden därefter har företagen i regel inte hunnit göra avsättningar som motsvarar kostnaderna för dylika mycket stora investeringar.

För att upprätthålla sysselsättningen i en lågkonjunktur är det angeläget att planerade investeringar igångsättes så snart som möjligt. Självfallet gäller detta i hög grad de stora, sysselsättningsskapande projekt som jag har nämnt. Att sådana investeringar igångsättes är emellertid också önskvärt från allmänt ekonomiska synpunkter och inte minst mot bakgrund av de västeuropeiska samarbetssträvandena på det ekonomiska området. Det framstår som ett viktigt allmänt intresse, att våra stora, på export inriktade basindustrier kan rusta sig att ta upp konkurrensen under de förutsättningar som kommer att föreligga om dessa strävanden förverkligas.

Jag har därför kommit till den uppfattningen, att möjligheterna att ta investeringsfonder i anspråk bör något utvidgas. Fondmedel bör under här angivna omständigheter kunna tas i anspråk för längre tid än nu ansetts möjligt. Det bör också kunna medgivas, att framtida fondavsättningar får användas. Självfallet skulle detta icke få innebära något avkall på kravet att insättningar skall göras i riksbanken i den utsträckning som förordningen redan nu föreskriver.

Även andra utvägar att stimulera långfristiga investeringar skulle självfallet kunna övervägas. En sådan utväg skulle vara att generellt tillåta ökade avskrivningar. I ett flertal länder däribland Danmark medges t. ex. vissa extra avskrivningar, i regel i form av högre initialavskrivningar. Finland har ett system, som ger exportföretagen vissa skattelättnader och ökade avskrivningsmöjligheter, vilka står i proportion till de i Finlands bank deponerade utländska valutorna etc.

Vid ett ställningstagande till denna fråga bör beaktas, att de svenska skattereglerna innebär möjligheter till avskrivningar och annan s. k. förtäckt resultatutjämning som är större än i flertalet andra länder. En generell utvidgning av rätten till avskrivningar skulle därför i vårt land få andra och från skattepolitisk synpunkt mera betänkliga konsekvenser än motsvarande åtgärder i utlandet. Den skulle också gå utanför det här aktuella syftet, som kan sägas vara att utbygga de regler om investeringsfonder, som stimulerar till investeringar under lågkonjunktur, så att motsvarande effekt nås beträffande vissa från allmän synpunkt angelägna, långsiktiga investeringar, på vilka dessa regler till följd av sin konstruktion inte kan göra avsedd verkan.

Av det sagda följer, att en utvidgning av den nuvarande tillståndsgivningen inte bör ifrågakomma i andra fall än nyss angivits. En sådan begränsning torde inte kunna åstadkommas utan en ingående prövning i varje särskilt fall. I första hand bör det tillses, att tillstånd inte medges med mindre investeringen i fråga för den tid man kan överblicka är angelägen av sysselsätt-

ningspolitiska skäl. Det bör vidare stå klart, att investeringen kräver den tid som uppgives och att den längre investeringstiden icke har sin motivering i likviditetssynpunkter eller andra i detta sammanhang ovidkommande överväganden. Investeringen bör vidare prövas från allmänt ekonomiska synpunkter. Självfallet måste hänsyn också tas till de skattepolitiska konsekvenserna. Det synes naturligt att denna prövning äger rum inom ramen för lagstiftningen om investeringsfonder. Med hänsyn till de skattepolitiska konsekvenserna bör emellertid prövningen verkställas av Kungl. Maj:t, självfallet efter arbetsmarknadsstyrelsens hörande.

Av här anförda skäl förordar jag, att i förordningen om investeringsfonder vidtages sådana ändringar, att medgivande att taga fondmedel i anspråk kan i särskild ordning lämnas även beträffande mera långsiktiga investeringar av särskild betydelse. Som nyss nämnts kan läget vara det, att företaget i fråga inte gjort tillräckliga avsättningar till investeringsfonder. Kungl. Maj:t bör därför äga möjlighet besluta att även framtida avsättningar får tagas i anspråk.

Om på detta sätt beslut meddelas för längre tid än föreliggande sysselsättningssvårigheter kan väntas fortbestå och med ianspråktagande av framtida avsättningar, är det givet att de speciella förmåner i investeringsfondslagstiftningen, som tillkommit för att stimulera till avsättningar, inte skall få åtnjutas. Jag syftar här främst på investeringsavdraget men även på möjligheten att efter fem år taga trettio procent av fondmedlen i anspråk utan tillstånd. Vissa andra begränsningar synes även vara påkallade. För att inte det ursprungliga syftet med investeringsfondslagstiftningen skall bli förfelat, synes det sålunda angeläget att beträffande dessa i särskild ordning meddelade tillstånd inte hela avsättningen får utnyttjas. Medgivandet att ta investeringsfonderna i anspråk synes böra begränsas till förslagsvis sjuttiofem procent av fondavsättningarna. Inte heller bör mer än sjuttiofem procent av kostnaderna för investeringarna få avskrivas med anlitande av investeringsfonder. Företaget bör med andra ord åläggas att för framtida behov hålla ett belopp motsvarande en fjärdedel av investeringskostnaden inestående på fond.

Godtages vad jag här förordat, blir vissa ändringar och tillägg i 1955 års förordning erforderliga. Det synes lämpligt behandla dessa ändringar och tillägg — som i främsta rummet avser 9 § — i paragrafnummerordning. I samma ordning torde få upptagas några jämkningar i vissa detaljbestämmelser som påkallas av vunna erfarenheter.

4 §.

I denna paragraf föreskrives att inbetalningen av medel i riksbanken skall ha verkställts senast den dag företaget haft att avlämna allmän självdeklaration för det beskattningsår, då avsättning till investeringsfond skett. Något stadgande om, när inbetalning tidigast får ske, har inte ansetts erforderligt. Det ligger dock i sakens natur att inbetalningen skall ha skett efter det aktuella beskattningsårets ingång. Fråga har emellertid uppkommit, hu-

ruvida ett företag, genom att göra förskottsinsbetalningar för kommande beskattningsår, skulle få utnyttja den »fria sektorn» vid en tidigare tidpunkt än som eljest varit möjligt. Enligt bestämmelserna i 5 § äger nämligen företaget uttaga trettio procent av det ursprungligen inbetalade beloppet sedan fem år förflutit från ingången av det år, varunder inbetalningen verkställts. I förtydligande syfte synes därför 4 § böra jämkas så att därav framgår, att inbetalningen inte får ske före beskattningsårets ingång.

5 §.

I 1947 och tidigare års förordningar om investeringsfonder fanns stadganden av innebörd, att tidigare till investeringsfond avsatta medel skulle anses ha tagits i anspråk före senare avsättningar. Ett sådant stadgande var erforderligt, enär fonderna enligt dessa äldre förordningar skulle, därest de inte fått användas för sitt ändamål, återföras till beskattning efter visst antal år, därvid visst räntetillägg skulle verkställas. Det var därför nödvändigt att veta när de fonder, som fanns kvar, hade avsatts. Ett motsvarande stadgande ansågs inte erforderligt i 1955 års förordning, enär de fonder som avsatts enligt sistnämnda förordning inte är tidsbegränsade och något räntetillägg icke skall göras vid återföringen.

Vid tillämpning av bestämmelserna i 5 § andra stycket om rätt för företagen att efter fem år uttaga trettio procent av inbetalade medel har det emellertid befunnits önskvärt att en bestämmelse finnes om i vilken ordning dessa medel skall anses återbetalade. Därjämte synes böra regleras när och i vilken utsträckning den fria sektorn skall anses ha tagits i anspråk i de fall fonderna enligt erhållet tillstånd användes för sitt ändamål. Följande exempel torde klarlägga det sagda.

Ett företag antages ha gjort följande avsättningar till investeringsfond för rörelse och följande inbetalningar i riksbanken.

	Avsättning till investeringsfond	Inbetalning i riksbanken
Beskattningsår 1.....	2 000 000	800 000
» 2.....	1 000 000	400 000
» 3.....	3 000 000	1 200 000

Om arbetsmarknadsstyrelsen beslutar att av investeringsfonderna 4 000 000 kronor får tagas i anspråk för sitt ändamål, äger företaget från riksbanken utbetomma fyrtio procent härav eller 1 600 000 kronor. Fråga uppkommer då vilka inbetalningar, som skall anses återbetalade. Det ligger närmast till hands att anse att de först inbetalade medlen också först tas i anspråk. Återbetalning har då skett av de åren 1 och 2 inbetalade beloppen, tillsammans 1 200 000 kronor, samt 400 000 kronor av inbetalningen för år 3. Det återstår emellertid under dessa förhållanden att avgöra, om återbetalningen av de år 3 inbetalade medlen i sin helhet eller till viss del avser den s. k. fria sektorn. Frågan gäller med andra ord i vilken utsträckning företaget har kvar rätten att sedan fem år förflutit från ingången av

år 3 uttaga trettio procent av det nämnda år ursprungligen inbetalade beloppet eller (30 % av 1 200 000 =) 360 000 kronor.

För egen del finner jag, såsom nyss antytts, naturligt, att redan gällande bestämmelser tolkas så, att de först inbetalade medlen skall anses ha först tagits i anspråk för återbetalning. I förtydligande syfte synes emellertid ett uttryckligt stadgande härom böra införas som ett nytt tredje stycke i 5 §.

Vad så angår frågan, när den fria sektorn skall anses ha tagits i anspråk, vill jag framhålla följande. Stadgandet i 5 § andra stycket att trettio procent av fondmedlen skall få tagas i anspråk efter fem år har tillkommit för att stimulera till avsättningar. Bestämmelsen utgör en garanti för att i vart fall en del av fondmedlen skall få användas även om sådana förhållanden inte skulle inträda, att arbetsmarknadsstyrelsen finner skäl medgiva att fondmedlen må tas i anspråk. Utvecklingen har emellertid blivit den, att företagen i stor utsträckning fått taga fondmedlen i anspråk innan fem år förflutit från insättningen. Det synes då inte böra möta några berättigade erinringar att anse, att det i första hand är den fria sektorn, som tagits i anspråk. Om, såsom i det tidigare anförda exemplet, det för år 3 inbetalade beloppet endast till en del återbetalas, bör det i första hand anses vara den fria sektorn som utbetalas. För år 3 i exemplet skulle således utbetalas 360 000 kronor av den fria sektorn och 40 000 kronor av den bundna. Därav följer, att företaget i fråga inte skulle äga rätt att såsom fri sektor uttaga någon del av det för år 3 inbetalade beloppet. Skulle återbetalningen i exemplet endast ha utgjort 300 000 kronor för år 3 hade företaget, sedan fem år förflutit från ingången av nämnda år, ägt uttaga (360 000 — 300 000 =) 60 000 kronor. När återbetalning av medel sker på grund av bestämmelserna i 22 §, d. v. s. då investeringsfond återförs till beskattning, bör likaledes gälla, att det i första hand är den fria sektorn som återbetalas.

För att förebygga missförstånd synes — inte minst med tanke på de nu aktuella utvidgningarna av företagens möjligheter att taga fonder i anspråk — uttryckliga bestämmelser i ämnet böra upptagas i 5 § andra stycket. Härigenom tillgodoses det tidigare nämnda önskemålet, att rätten att använda den fria sektorn skall bortfalla, i den mån tillstånd erhålles enligt det föreslagna nya 3 mom. av 9 §.

I detta sammanhang bör måhända framhållas, att någon speciell uppsägningstid inte gäller då medel uttages på grund av bestämmelserna i 5 § andra stycket.

9 §.

Såsom jag tidigare framhållit har det i vissa fall framstått som önskvärt, att tillstånd kan ges att ta investeringsfond i anspråk för mera långsiktiga investeringar av särskild betydelse för det allmänna samt att preliminärt beslut kan meddelas att företaget får ta i anspråk framdeles gjorda avsättningar. Ett viktigt syfte med tillståndsgivningen skall dock även i dessa fall vara, att investeringen, då beslutet meddelas och så långt konjunkturläget då kan överblickas, är från sysselsättningsynpunkt angelägen.

De erforderliga bestämmelserna föreslås upptagna i ett nytt 3 mom. i 9 §. Där bör även anges vissa av de begränsningar i de skattemässiga förmånerna som enligt vad tidigare förordats bör gälla här avsedda tillstånd. Ett beslut enligt de föreslagna nya bestämmelserna skall sålunda begränsas till att avse högst sjuttiofem procent av förefintliga och framtida avsättningar. Vidare får det belopp av investeringsfonden, som enligt beslutet må tagas i anspråk, icke överstiga sjuttiofem procent av kostnaden under respektive beskattningsår för den investering, som beslutet avser.

I övrigt skall de skattemässiga förmånerna, såsom tidigare förordats, i främsta rummet begränsas på det sätt att investeringsavdrag enligt 15 § inte medgives. Utöver vad som redan sagts i denna fråga vill jag erinra om att investeringsavdraget har tillkommit för att stimulera till avsättningar i tider, då man inte vet när fonden kan få tagas i anspråk. Ett sådant avdrag är därför inte motiverat, när förhandsbeslut om fondens ianspråktagande meddelats. Ett beslut att få taga fondmedlen i anspråk för långsiktiga investeringar är så förmånligt, att det även i dylika fall är berättigat att inte medgiva investeringsavdrag. Begränsningen i fråga bör upptagas i 15 § och jag återkommer till densamma vid behandlingen av nämnda paragraf.

De tillstånd som meddelas enligt det föreslagna 9 § 3 mom. är helt skilda från de tillstånd som nu meddelas enligt 9 § 1 mom. Reglerna om sistnämnda tillstånd påverkas inte, och kombinationer av de olika slagen av tillstånd i fråga om samma investeringar bör i princip inte ske. Företagen har alltså i förekommande fall att välja mellan att söka ett mera begränsat tillstånd enligt 1 mom. med fulla skattemässiga förmåner eller ett mera omfattande medgivande enligt 3 mom. med de inskränkningar i de skattemässiga förmånerna som här angivits.

Ett beslut enligt det föreslagna 9 § 3 mom. bör, i likhet med de beslut som meddelas av arbetsmarknadsstyrelsen, innebära, att investeringsfonderna får tagas i anspråk med högst ett i beslutet angivet belopp. Därtill kommer så de spärregler, som anges i andra stycket av 3 mom.

Det bör som nyss nämnts i princip inte ifrågakomma att för samma investering meddelas dels beslut enligt 1 mom. av arbetsmarknadsstyrelsen och dels beslut eller förhandsbeslut enligt 3 mom. av Kungl. Maj:t. Härav följer att arbetsmarknadsstyrelsen väl äger jämlikt 1 mom. besluta, att de tjugufem procent av fondmedlen, som inte omfattas av beslutet enligt 3 mom., får tagas i anspråk för sitt ändamål, men inte för samma investering, som avsetts med beslutet enligt 3 mom. Något formellt hinder för arbetsmarknadsstyrelsen att med hänsyn till föreliggande särskilda förhållanden göra avsteg från denna princip har jag dock icke ansett böra uppställas.

Då preliminärt beslut meddelas, torde gången i regel bli följande. Förhandsbeslutet innebär, att företaget — därest avsättning till investeringsfond godkännes vid ett eller flera kommande års taxeringar — skall äga taga ett visst belopp av dessa fondmedel i anspråk för under viss tid verkställd, i beslutet närmare angiven investering. Det belopp, som sålunda får tagas i anspråk, må dock icke överstiga vare sig sjuttiofem procent av de

sålunda avsatta fondmedlen eller sjuttiofem procent av kostnaderna under ifrågavarande tid för de i beslutet angivna investeringarna. Sedan arbetsmarknadsstyrelsen enligt bestämmelserna i 27 § erhållit underrättelse om att avdrag för avsättning till investeringsfond medgivits vid inkomsttaxeringen, skall styrelsen meddela ett slutligt beslut — även detta enligt bestämmelserna i 3 mom. — i överensstämmelse med förhandsbeslutet. Förhandsbeslutet skall således inte ha någon annan funktion än att ge företaget garanti för att viss del av framtida avsättningar, som godkänts vid inkomsttaxeringen, skall få tagas i anspråk. Det preliminära beslutet fritager inte företaget från skyldighet att i riksbanken inbetala ett belopp motsvarande fyrtio procent av avsättningen.

11 §.

Från arbetsmarknadsstyrelsen har under hand framförts önskemål om att investeringsfonderna även bör få tagas i anspråk för reparation av fartyg. Denna fråga berördes av företagsbeskattningskommittén (SOU 1954: 19 s. 252), vilken emellertid fann, att en dylik utvidgning av lagstiftningen tillsvärdare borde anstå. Då klassningar och i samband därmed utförda reparationsarbeten måste företagas på i huvudsak bestämda tider och oberoende av läget på arbetsmarknaden, kunde enligt kommittén någon egentlig effekt från konjunktursynpunkt knappast förväntas av att investeringsfonderna fick tagas i anspråk för fartygsreparationer. För egen del anser jag mig böra fästa avgörande vikt vid det förhållandet att en dylik åtgärd — om än effekten från konjunktursynpunkt torde bli begränsad — bör kunna bidra till att sysselsättning erhålles inom den svenska varvsindustrien i tider av sysselsättningsminskning. Jag vill därför inte motsätta mig, att en dylik utvidgning sker av bestämmelserna i 11 §.

12 §.

I denna paragraf stadgas, att Kungl. Maj:t må meddela tillstånd för företag, som verkställt avsättning till investeringsfond för rörelse, att taga fonden i anspråk för ändamål som avses med investeringsfond för skogsbruk. Företagsbeskattningskommittén framhöll i sitt betänkande (SOU 1954: 19 s. 255), att med hänsyn till denna frågas natur tillstånd borde få lämnas endast av Kungl. Maj:t, därvid vederbörligt beaktande borde ägnas jämväl rörelsekommunens intressen. Bortsett från detta undantag gäller — med hänsyn till kommunintresset — att investeringsfond, som avsatts i en förvärvskälla inte får tagas i anspråk för investering i annan förvärvskälla. Enligt vad arbetsmarknadsstyrelsen under hand meddelat har till styrelsen inkommit ett flertal ansökningar, genom vilka aktualiserats frågan om möjlighet att ianspråktaga investeringsfond i annan förvärvskälla än den, för vilken fonden avsatts. Styrelsen finner det angeläget, att möjlighet öppnas för företagen att även i andra fall än det, som reglerats i 12 §, få taga investeringsfond i anspråk i annan förvärvskälla än den, vari den avsatts. Då det från arbetsmarknadssynpunkt kan vara önskvärt att så i vissa fall får ske, an-

ser jag mig kunna tillstyrka, att Kungl. Maj:ts befogenhet enligt 12 § utvidgas i enlighet härmed. Det ligger i sakens natur, att Kungl. Maj:t vid meddelandet av dylika beslut måste beakta de kommunala intressena.

13 §.

Enligt bestämmelserna i denna paragraf må Kungl. Maj:t, om särskilda skäl föreligger, medgiva att investeringsfond för rörelse tages i anspråk för avskrivning av kostnader för vägarbete, anordnande av vatten- och avloppsledningar, iordningställande i övrigt av tomtområden för bebyggelse samt liknande arbeten. Att befogenheten att meddela dispens i dessa fall har ansetts böra tillkomma Kungl. Maj:t beror på, att de angivna kostnaderna överhuvudtaget inte är avdragsgilla vid inkomsttaxeringen. Det innebär därför en betydande förmån för företagen att få använda investeringsfonderna för dylika ändamål.

Arbetsmarknadsstyrelsen har under hand framhållit, att företagen ofta inte skiljer på kostnader för byggnad och för grundförbättringar m. m. De sistnämnda arbetena är ofta en förutsättning för egentliga byggnadsarbeten. Erfarenheterna har enligt styrelsen visat, att det är förenat med betydande olägenheter att ha två beslutande myndigheter för projekt, som av sökanden betraktas som en enhet. Att grundförbättringar eljest icke är avdragsgilla synes enligt arbetsmarknadsstyrelsens förmenande inte böra utgöra ett hinder för att styrelsen utövar beslutanderätten även i detta hänseende.

Med hänsyn till vad sålunda framkommit anser jag mig kunna tillstyrka, att den i 13 § åt Kungl. Maj:t inrymda befogenheten överflyttas på arbetsmarknadsstyrelsen. Jag utgår härvid ifrån att styrelsen tillser att investeringsfonderna såvitt möjligt i första hand tages i anspråk för investeringar enligt 11 §. Såsom ett uttryck härför bör bestämmelsen i ämnet kvarstå som en särskild paragraf och inte inarbetas i 11 §. I fall, som avses i det föreslagna 9 § 3 mom., bör dock befogenheten att meddela nu ifrågakvarande tillstånd kvarligga hos Kungl. Maj:t.

15 §.

Såsom jag framhållit i det föregående vid behandlingen av 9 §, bör investeringsavdrag inte medgivas när fråga är om beslut enligt det föreslagna nya 3 mom. i nämnda paragraf. Härav påkallas en jämkning i 15 §.

16, 17 och 19 §§.

Sedan Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadsstyrelsen meddelat beslut, att ett företag skall eller må taga investeringsfond helt eller delvis i anspråk, kan företaget enligt bestämmelserna i 16 § göra framställning till arbetsmarknadsstyrelsen, att styrelsen skall förordna om utbetalning från riksbanken av ett belopp motsvarande fyrtio procent av det belopp av investeringsfonden, som enligt beslutet skall eller må tagas i anspråk. Det kan synas vara en onödig omgång att arbetsmarknadsstyrelsen skall särskilt förordna om utbetalning av medel från riksbanken. Föreskriften har emel-

lertid tillkommit främst med tanke på de fall då arbetsmarknadsstyrelsen ålägger företagare att taga fondmedel i anspråk. I normalfallet, d. v. s. då beslutet grundar sig på överläggningar mellan företaget och arbetsmarknadsstyrelsen och beslutet innebär bifall till en ansökan om att få ta fondmedel i anspråk, synes det ändamålsenligt, att förordnandet om utbetalning intages i tillståndsbeslutet. Bestämmelserna i 16 § utgör enligt min mening icke något hinder för ett sådant förfaringssätt.

Då arbetsmarknadsstyrelsen beslutat, att fondmedel skall eller må tagas i anspråk och företaget i följd härav utfått medel från riksbanken, skall banken enligt föreskrift i 16 § lämna arbetsmarknadsstyrelsen underrättelse om utbetalningen. Om beslutet inneburit att fondmedel må tagas i anspråk, skall styrelsen enligt bestämmelserna i 17 §, sedan besked från riksbanken erhållits, meddela taxeringsmyndigheterna att av investeringsfonden ett belopp motsvarande två och en halv gånger utbetalningen skall användas. Tager sedan företaget inte så stor del av investeringsfonden i anspråk inom föreskriven tid och på föreskrivet sätt, återföres den resterande delen till beskattning enligt bestämmelserna i 19 §. Företaget måste därför tillse, att från riksbanken inte uttages större belopp än som svarar mot den del av investeringsfonden, som med säkerhet kommer att tagas i anspråk. Självfallet kan det innebära vissa problem för företagen att undvika att investeringsfonder återföres till beskattning på grund av att för stora uttag gjorts från riksbanken. Innebörden av det sagda belyses av följande tänkta fall.

Det antages att arbetsmarknadsstyrelsen beslutat, att ett företag må under två år taga 1 000 000 kronor av investeringsfonden i anspråk för viss investering. Företaget har då möjlighet att omedelbart från riksbanken uttaga 400 000 kronor. Om företaget med säkerhet kan räkna med att under de två åren göra sådana investeringar, som avses med beslutet, till ett sammanlagt belopp av 1 000 000 kronor, kan företaget utan några konsekvenser i beskattningshänseende omedelbart uttaga medlen. Är det däremot tveksamt om företaget under de två åren hinner verkställa investeringar för 1 000 000 kronor, är läget ett annat. Om företaget uttager 400 000 kronor från riksbanken men investeringar endast verkställs för t. ex. 800 000 kronor, kommer enligt bestämmelserna i 19 § 200 000 kronor av fondmedlen att återföras till beskattning, varvid tillägg göres med en tiondel därav. Företaget har enligt gällande bestämmelser inte någon möjlighet att undgå denna konsekvens genom att återbetala medel till riksbanken. Det synes heller inte böra ifrågakomma att komplicera lagstiftningen genom att införa bestämmelser av sådan innebörd.

Företaget kan emellertid förfara på följande sätt. I första hand bedömes hur stora investeringar som med säkerhet kan beräknas bli verkställda under de två åren. Om man därvid finner, att investeringar till ett belopp av 800 000 kronor under alla förhållanden bör kunna verkställas, bör företaget till att börja med endast uttaga $\left(\frac{40}{100} \times 800\,000 =\right)$ 320 000 kronor.

Skulle det visa sig att investeringar kommer att verkställas för mer än 800 000 kronor, kan resterande belopp uttagas senare. Läget kan också vara det att man först sedan bokslutet för det andra året verkställts kan konstatera för hur stort belopp investeringar gjorts. Visar det sig då att t. ex. 900 000 kronor tagits i anspråk, kan företaget lyfta ytterligare 40 000 kronor hos riksbanken.

Det kan även inträffa, att företaget på goda grunder räknat med att kunna verkställa investeringar för 1 000 000 kronor och därför uttagit 400 000 kronor från riksbanken men att investeringen på grund av förhållanden, som inte kunnat förutses, blir mindre än beräknat. I dylika fall har arbetsmarknadsstyrelsen möjlighet att utsträcka den tid, under vilken fondmedlen skall tagas i anspråk.

Vad jag här anfört föranleder mig inte att föreslå ändringar av bestämmelserna i 16—19 §§. Av andra skäl bör dock ett tillägg göras i 17 §. Om, såsom jag tidigare förordnat, investeringsavdrag inte skall medgivas vid beslut enligt det föreslagna nya 3 mom. i 9 §, bör arbetsmarknadsstyrelsen i underrättelser, som styrelsen enligt 17 § skall lämna till företag och taxeringsmyndigheter, även ange om investeringsavdrag skall åtnjutas eller ej. En uttrycklig föreskrift härom föreslås intagen i sista stycket av 17 §.

22 §.

Då investeringsfond återföres till beskattning, äger företaget återfå i riksbanken inbetalade medel. Enligt bestämmelserna i 22 § skall emellertid medlen återbetalas först sedan taxeringen vunnit laga kraft. Då taxeringsintendentens besvärstid i allmänhet inte utgår förrän den 30 april året efter taxeringsåret och ett överklagande ytterligare kan förskjuta den tidpunkt då taxeringen vinner laga kraft, kan utbetalningen bli avsevärt fördröjd. Detta uppskov med återbetalningen synes i vissa fall icke motiverat. Om frågan om återföring av fondmedlen inte är föremål för tvist, bör enligt min mening återbetalning kunna ske redan då taxeringsnämnden avslutat sitt arbete. Då det bör ankomma på taxeringsintendenten att bedöma, om taxeringen kan väntas bli överklagad såvitt gäller återföringen, bör denna tidigare återbetalning göras beroende av tillstyrkan från taxeringsintendenten. Ett tillägg av denna innebörd föreslås i 22 §.

Övergångsbestämmelserna

I det föregående har endast berörts frågor om ändringar och tillägg i 1955 års förordning om investeringsfonder för konjunkturutjämning. Emellertid bör en del av de här föreslagna ändringarna och tilläggen få tillämpning även i fråga om investeringsfonder som avsatts enligt tidigare förordningar. Sålunda bör Kungl. Maj:t äga rätt besluta, att även äldre fonder får tagas i anspråk för mera långsiktiga investeringar. Överhuvudtaget bör enligt min mening som allmän regel gälla att äldre fonder skall tagas i anspråk före fonder enligt 1955 års förordning. Vidare bör inves-

teringsfond för inventarier enligt äldre förordningar få tagas i anspråk för reparationer av fartyg, och Kungl. Maj:t bör även beträffande äldre fonder äga medgiva att de får användas i annan förvärvskälla än den, i vilken avsättning skett. Det bör ankomma på arbetsmarknadsstyrelsen att, om särskilda skäl därtill föreligger, medgiva att även investeringsfond för byggnader enligt äldre förordningar får tagas i anspråk för avskrivning av kostnader för vägarbete, anordnande av vatten- och avloppsledningar, iordningställande i övrigt av tomtområde för bebyggelse och liknande arbeten. Även de föreslagna tilläggen i 15 och 17 §§ bör bli tillämpliga beträffande äldre investeringsfonder. För genomförande av vad sålunda förordnats erfordras särskilda övergångsbestämmelser, vilka innebär vissa tillägg till och ändringar i övergångsbestämmelserna till 1955 års förordning om investeringsfonder för konjunkturutjämning.

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom finansdepartementet upprättats förslag till *förordning angående ändring i förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) om investeringsfonder för konjunkturutjämning*.

Föredragande departementschefen hemställer, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas 1959 års riksdag till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Lennart Skoglund